

SCÉNÁŘ HODINY

Ročník: 6./8.	Tematický celek: Terénní geografická výuka, praxe a aplikace Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie Česká republika	Téma: Panoramatický náčrt – struktura krajiny / místní krajina Čas: Celkem 4 vyučovací hodiny rozdělené následovně: Práce v terénu – 2 h., zpracování výsledků a hodnocení – 2 h. (nutno počítat s přesunem na lokalitu, viz scénář)
Očekávané výstupy: Student, žák: Používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii; přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině; vymezí a lokalizuje místní oblast (region) (...); ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu; aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny; uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině (...). <i>(zdroj: RVP, 2016)</i>		
Dovednosti: Tvorba panoramatického náčrtu; sběr informací, třídění, zpracování a hodnocení informací; srovnávání různých informačních zdrojů, interpretace vlastního pozorování, prezentace výsledků pozorování Vytváření závěrů na základě vlastního pozorování a kladení geografických otázek	Náměty pro terénní výuku: Tato činnost je univerzální a proveditelná v libovolné lokalitě s vhodným výhledem do krajiny. Je vhodná k realizaci jak v městské, tak venkovské krajině, v různých ročních obdobích. Náčrty za různá období pak mohou porovnávat (např. napříč ročníky a sledovat tak i vývoj vlastního vnímání a interpretace prostoru)	
Dílčí cíle, prostřednictvím tvorby panoramatického náčrtu a jeho následné interpretace se žáci naučí: Nakreslit panoramatický náčrt území podle zásad panoramatické kresby; klást geografické otázky ve vztahu k místní/mu krajině/sídlu; rozlišit/rozpoznat základní tvary reliéfu (kupa, sedlo, hřbet...); popsat vlastními slovy charakteristické rysy venkovské/městské krajiny (a jejich odlišnosti); popsat vlastními slovy procesy probíhající v dané krajině, ovlivňující její současný vzhled; porovnat vlastní náčrt s pořízenou fotografií;		

<p>obhájit výběr zakreslených dominant; prezentovat výsledky vlastní práce před skupinou; formulovat závěry vlastní práce.</p>		
<p>Sylabus tématu/začlenění do širšího rámce:</p> <p>Propojuje tematické celky uvedené v úvodu tabulky, aktivita je vhodná pro žáky 1. i 2. stupně základní školy (je zde příležitost k návaznostem učiva) i pro studenty gymnázia.</p>		<p>Mezipředmětové vazby:</p> <p>Výtvarná výchova, matematika, český jazyk, dějepis, cizí jazyk, tělesná výchova, IKT.</p>
<p>Pomůcky:</p> <p>Papír min. formátu A4 na tvrdé podložce, papír formátu A1 (z flipchartu), barvy, tužky, pastelky, kopie zjednodušeného návodu k tvorbě panoramatického náčrtu.</p> <p>Mapa případně letecký snímek okolí zvolené lokality.</p> <p>Fotoaparát, buzola, GPS, případně smartphone/tablet kombinující/nahrazující tyto přístroje.</p>		<p>Příprava učebny:</p> <p>Klasická učebna, (počítač, přístup k internetu), lavice spojit po 2 pro práci ve skupinách;</p> <p>terén – městská/venkovská krajina (vhodně zvolená lokalita s promyšleným výhledem, učitel předem ví, co bude s žáky pozorovat a co jim chce ukázat).</p>
<p>Individuální přístup:</p> <p>Žáci mohou pracovat samostatně – každý žák zpracovává vlastní náčrt. Nebo pracují ve skupině po 4. Každý z žáků zpracovává pouze zadaný výřez krajiny a poté ve škole svoje výřezy spojí v jeden. Skupiny jsou diferencované – chlapci společně s děvčaty, ve skupině jsou zastoupeni studenti s výbornými i horšími studijními výsledky. U žáků se specifickými nároky je třeba zajistit doprovod, případně vhodné kompenzační pomůcky.</p> <p>Je třeba zajistit BOZP, studenti nesmí vstupovat do uzavřených areálů brownfieldů, nesmí vstupovat do zajištěných i nezajištěných opuštěných budov ani vstupovat na součásti těchto budov (střechy, žebříky apod.).</p>		
<p>Scénář hodiny</p>		
<p>Činnost žáků</p>	<p>čas (min)</p>	<p>Činnost učitele</p>
<p>1-2. hodina</p> <p>Poslouchají pokyny učitele. Připravují se na přesun.</p> <p>Přesunují se ze školy na zájmovou lokalitu pod dohledem učitele, dodržují pravidla bezpečného pohybu v terénu.</p> <p>Poslouchají učitele, prohlíží si krajinu, formulují odpovědi. Přichystají si pomůcky (papíry, tužky, podložky, telefony...).</p>	<p>5</p> <p>10</p> <p>10</p> <p>15-20</p>	<p>Seznámí žáka s obsahem a významem činnosti.</p> <p>Před opuštěním školní budovy připomene pravidla bezpečného pohybu v terénu a upozorní na případná rizika na trase přesunu.</p> <p>Dohlíží na bezpečný přesun žáků ze školy na zájmovou lokalitu.</p> <p>Motivuje žáky stručným vyprávěním o zvolené lokalitě, zdůvodní její výběr/ táže se žáků: proč si myslí, že je tato lokalita zajímavá pro pozorování.</p>

<p>Zaznamenávají si úkoly, které budou následně zpracovávat. Pozorují instruktáž a napodobují učitelem naznačený postup.</p>	<p>25–30</p>	<p>Zadá konkrétní požadavky práce v terénu (tvorba náčrtu, pořízení fotodokumentace, zaznačení orientace náčrtu podle světových stran, zaznamenání data, místa a nadmořské výšky pořízení náčrtu, popis zachycených objektů, podepsání, případně další...). Vysvětluje a demonstruje zásady správného postupu při panoramatickém zakreslování krajiny.</p>
<p>2. hodina (pokračování)</p> <p>Žáci pracují samostatně nebo ve skupinách pod dohledem učitele podle zadaných pokynů. Mohou též pracovat s poskytnutým návodem.</p> <p>Připravují se na návrat do školy, balí pomůcky. Odevzdají elaboráty (aby je nepoztráceli, v další hodině s nimi budou pracovat)</p>	<p>5</p> <p>10</p> <p>5–10</p>	<p>Rozdá kopie pracovního postupu při tvorbě panoram. náčrtu. Kontroluje samostatnou (případně skupinovou, viz výše) práci žáků, pomáhá jim řešit případné problémy, dohlíží na bezpečnost práce žáků. Hlídá čas.</p> <p>Krátce reflektuje práci na stanovišti a informuje o navazující práci ve škole, vyzve žáky k přípravě na návrat do školy. Přitom vybírá od žáků podepsané elaboráty.</p>
<p>Přesunují se zpět do školy, povídají si s učitelem či mezi sebou navzájem.</p> <p>3. hodina</p> <p>Rozdají si náčrty a papíry A1. Rozdělí se do pracovních skupin. Poslouchají pokyny učitele, sledují tabuli.</p> <p>Ve skupinách pracují na zadaných úkolech. Používají přitom pomůcky (viz nahoře), vlastní elaboráty z terénu, vlastnoručně pořízené fotografie z terénu, internet</p>	<p>35–40</p>	<p>Dohlíží na bezpečný přesun žáků zpět do školy. Rozebírá s nimi jejich dojmy z prováděné činnosti.</p> <p>Úvodem naváže na práci v terénu (může např. promítnout snímek). Připraví elaboráty a papíry A1 k rozdání.</p> <p>Rozdělí žáky do výkonnostně vyrovnaných skupin (pokud ještě nejsou rozdělení) a zadá další práci (v odrážkách píše na tabuli):</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Libovolnou uměleckou technikou vytvořte podle vašich dílčích náskresů jeden velký panoramatický pohled (každý mohl zachytit jiné detaily, zde je mohou kombinovat, zahrnout, zavrhnout, argumentovat); ➤ popište významné objekty a s pomocí mapy jim přiřaďte nadmořskou výšku; ➤ na okraj papíru popište jevy pozorované v krajině a spojte je tenkou čarou s místem jejich výskytu v krajině (v náčrtu); ➤ napište, o jaký typ krajiny jde a které krajinné prvky jsou pro tento typ charakteristické;

<p>4. hodina</p> <p>Žáci ve skupinách prezentují před třídou výstupy své práce, střídají se v roli v mluvčích.</p> <p>Diskutují s učitelem i mezi sebou o vlivu člověka na místní krajinu, a procesech v krajině. Hodnotí provedené činnosti.</p> <p>Vystaví elaboráty i popsané výstupy ve třídě nebo na chodbě školy.</p>	<p>30</p> <p>5</p> <p>5-10</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ označte symboly 😊 ☹️ v krajině ta místa, o kterých si myslíte, že je člověk ovlivnil pozitivně 😊 či negativně ☹️ a vysvětlete, proč si to myslíte; ➤ porovnejte své výtvary s fotografiemi pořízenými v terénu, jmenujte 3 klady a 3 zápory náčrtu oproti fotografii; ➤ výsledky své práce poté odprezentujete ostatním skupinám, v roli mluvčího se prostřídejte, rozdělte si, kdo co řekne. <p>Vyzve žáky, aby ve skupinách postupně odprezentovali výstupy své práce. Vystupuje v roli moderátora, klade doplňující dotazy.</p> <p>Vede diskuzi se žáky, společně zhodnotí veškeré prováděné činnosti.</p> <p>Dohlíží na realizaci výstavy elaborátů.</p>
<p>Hodnocení aktivit žáků ve výuce:</p>		
<p>Hodnotí se především aktivní přístup k zadaným úkolům, kvalita výstupních materiálů a úroveň prezentace výstupů. Dále pak úroveň obhajoby zařazení vybraných objektů a jevů mezi pozitivně či negativně ovlivněné činnosti člověka.</p>		
<p>Hodnocení výuky – sebereflexe učitele:</p>		
<p>Po skončení výuky se zamyslete se nad svou rolí ve vedení výuky. Zhodnotíte klady a nedostatky, které se při výuce vyskytly. Zaznamenáte návrhy případných alterací. Zhodnotíte též vhodnost zvoleného areálu pro příští výuku a chování žáků během práce v terénu. Projevily se u některých žáků nové kvality, které ve třídě běžně nepozorujete?</p>		